

ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΑΣΚΗΣΗ ΠΑΝΩ ΣΤΑ ΕΙΔΗ ΤΩΝ ΣΥΛΛΟΓΙΣΜΩΝ

1. Οι λόγοι που μας σπρώχνουν στη γλωσσομάθεια είναι πολλοί. Πρώτα πρακτικοί: χρειαζόμαστε την ξένη γλώσσα για τη ζωή, για να συνεννοούμαστε με τους αλλόγλωσσους άμα ταξιδεύουμε στην πατρίδα τους, ή και στον τόπο μας, ιδίως όμως για το επάγγελμα που ενδεχομένως θα διαλέξουμε (λ.χ. έμπορος, υπάλληλος, δακτυλογράφος, διπλωμάτης κ.τ.λ.). Μας χρειάζεται έπειτα η ξένη γλώσσα, αν ετοιμαζόμαστε για στάδιο επιστημονικό, αφού με αυτή, και μάλιστα με αυτές, θα καταρτιστούμε αρτιότερα και θα μπορούμε να καταφύγουμε στην ξενόγλωσση βιβλιογραφία. Τέλος, με την ξένη γλώσσα ερχόμαστε σε επικοινωνία, επιπόλαιη ή βαθύτερη, με τις ξενόγλωσσες λογοτεχνίες και τον ευρωπαϊκό πολιτισμό.
2. Ότι η γλώσσα είναι αξία καθ' εαυτήν σήμερα γίνεται ευρύτερα αποδεκτό ως αντίλογος της παλαιότερης «εργαλειακής» αντίληψης τής γλώσσας. Δηλαδή παλαιότερα θεωρήθηκε ότι η γλώσσα δεν είναι παρά ένα απλό εργαλείο επικοινωνίας. Κανείς -και κατ' εξοχήν οι γλωσσολόγοι- δεν αμφισβήτησε ποτέ τη λειτουργία της γλώσσας ως μέσου επικοινωνίας. Εκείνο που αμφισβητήθηκε είναι η απομόνωση της γλώσσας από άλλες διαστάσεις της: από τη στενή σχέση της με τη σκέψη, την ιστορική διάσταση, τη νοοτροπία κάθε λαού, την άμεση σχέση της γλώσσας με μορφές πολιτισμού, με την παιδεία και την εκπαίδευση, με την ταυτότητα ενός λαού καθώς και με άλλες διαστάσεις τού πολιτισμού.
3. Για να επιτύχει μια τέτοια προσπάθεια πρέπει να εφαρμοσθεί μια μορφή διδασκαλίας τής σύγχρονης ελληνικής γλώσσας α) με γλωσσολογικό τρόπο, που θα οδηγεί σε γρήγορα μαθησιακά αποτελέσματα, και β) με πολιτισμικές αναφορές (μέσα από τα διδασκόμενα κείμενα) που να φέρνουν σε άμεση, ενδιαφέρουσα και ελκυστική επαφή με στοιχεία τού ελληνικού πολιτισμού (ποίηση - πεζογραφία - τραγούδι - εικαστικά - θέατρο - κινηματογράφο - φωτογραφία - αρχιτεκτονική κ.λπ.). Η επαφή αυτή θα πρέπει να έχει διαχρονικές αναφορές όπως είναι η φύση τού ελληνικού πολιτισμού (αρχαιότητα - Βυζάντιο - Νέος Ελληνισμός), ξεκινώντας πάντοτε και εστιάζοντας στον σύγχρονο ελληνικό πολιτισμό και στη σύγχρονη ελληνική γλώσσα. Σε μια τέτοια -ευχάριστη, σύγχρονη, πολυεπίπεδη- διδασκαλία της γλώσσας, εκτός από κατάλληλα βιβλία που θα πρέπει να αναζητηθούν ή να συνταχθούν με ανάλογες προδιαγραφές, πρέπει να αξιοποιηθεί στο έπακρον -με αξιοποίηση των ειδικών και με φαντασία- η σύγχρονη τεχνολογία των Ηλεκτρονικών Υπολογιστών. Έτσι θα επιτευχθεί η αποκατάσταση της ελληνικής γλώσσας στο επίπεδο που της αξίζει.
4. Γι' αυτό δεν είμαι σύμφωνος και με κάθε προσπάθεια που γίνεται από καιρό στον τόπο μας σχετικά με τις ξένες γλώσσες και δε θα μπορούσα να επιδοκιμάσω πάντοτε τον τρόπο και το βαθμό με τον οποίο γίνεται η προσπάθεια αυτή. Όπως συμβαίνει και με την παγκοσμιοποίηση, το ζήτημα της γλωσσομάθειας δεν είναι τόσο απλό όσο φαίνεται στην αρχή και παρουσιάζει πολλαπλές δυσκολίες, όπως κάθε αντινομία. Γιατί, όσο απαιτητική και αν είναι η ανάγκη των ξένων γλωσσών για μικρούς λαούς, ή της ανοιχτής οικονομίας, έχουμε από το άλλο μέρος το ζήτημα: ως ποιο σημείο μπορούμε να το πραγματώσουμε αυτό χωρίς ζημιά μας.

5. «Ίσως μια μέρα η Αγγλική να είναι η μόνη γλώσσα που θα έχει μείνει να μάθει κανείς· αν συμβεί κάτι τέτοιο, θα είναι η μεγαλύτερη πνευματική καταστροφή που γνώρισε ποτέ ο πλανήτης μας». Ο Crystal αναφερόμενος στον θάνατο των γλωσσών (D. Crystal: Language Death, Cambridge 2000) είπε την επίμαχη φράση για να δείξει ότι η κυριαρχία και επικράτηση στην επικοινωνία των ανθρώπων μίας και μόνο γλώσσας, οποιασδήποτε, αποτελεί πολιτισμική, ιστορική, αξιακή, πνευματική καταστροφή, προϋποθέτοντας τον θάνατο όλων των άλλων γλωσσών.

6. Είναι από καιρό γνωστό στους ειδικούς (γλωσσολόγους, ανθρωπολόγους, περιβαλλοντολόγους, ιστορικούς, μελετητές του πολιτισμού κ.ά.) ότι από τις 140.000 περίπου γλώσσες που υπολογίζεται (M. Krauss: The world's language in crisis, 1998) ότι μιλήθηκαν στον κόσμο σήμερα σώζονται εν χρήσει περίπου 6.000. Απ' αυτές 3.000 γλώσσες βρίσκονται καθ' οδόν προς εξαφάνιση (με ρυθμό μία περίπου γλώσσα κάθε εβδομάδα!), έτσι που στο τέλος του 21ου αιώνα υπολογίζεται ότι θα έχουν μείνει συγκριτικά ασφαλείς μόνο περί τις 600 γλώσσες. Τα στοιχεία είναι ανησυχητικά και οι προβλέψεις αληθινά δυσοίωνες.

7. Κείμενο: «Η γλωσσομάθεια σήμερα».